

MÓJ DOM BEZ PRZEMOCY - program działań profilaktycznych i edukacyjnych dla ofiar przemocy przebywających w Domach dla Samotnych Matek z Dziećmi - Stowarzyszenia MONAR

Projekt jest realizowany w okresie: czerwiec 2014 – listopad 2015 w ramach Funduszu Małych Grantów dla Programu PL14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć” współfinansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014.

Zasady współpracy Domów dla Samotnych Matek z Dziećmi - Markot z Ośrodkami Pomocy Społecznej w celu skutecznego wspomagania podopiecznych tych placówek w wyjściu z trudności życiowych.

Zasady zostały opracowane podczas spotkań eksperckich z partnerami projektu „Mój dom bez przemocy”: Ośrodkami Pomocy Społecznej w Wieluniu, Gdańsku i Zgorzelcu

(czerwiec 2014 r. – listopad 2015 r.)

Podczas spotkań eksperckich zgodnie przyjęto, że zasady będą opracowane dla trzech chronologicznie wyodrębnionych etapów, które dotyczą przebywania podopiecznych w Domach dla Samotnych Matek (DSM)(1) etap przyjęcia do placówki, (2) etap pobytu, (3) etap opuszczenia placówki – zgodnie z założeniami opracowanymi przez dr Mariolę Raclaw z Uniwersytetu Warszawskiego i przedstawionymi na seminarium rozpoczynającym projekt w dniu 06.06.2014 r.

Ustalono, że zasady współpracy powinny pomóc osiągnąć następujące założone cele:

- a) aktywizację mieszkanki DSM i ich dzieci do zmiany stylu życia (przyjmuje się, że w okresie pobytu w DSM nastąpi praca nad ustabilizowaniem sytuacji matek i dzieci jako etap przygotowawczy do zmiany stylu życia po opuszczeniu placówki),
- b) przygotowanie i zmobilizowanie publicznych oraz niepublicznych służb społecznych do lepszego rozpoznawania potrzeb podopiecznych i ich dzieci; wdrażania adekwatnych, skutecznych, efektywnych metod i narzędzi pracy z nimi; wyszukiwania partnerów lokalnych i zawiązywania partnerstw sprzyjających usamodzielnieniu matki i dziecka,
- c) upodmiotowić podopieczne i ich dzieci w planowaniu działań pomocowych i ich realizowaniu,
- d) wzmocnić i utrwalić koalicyjny oraz partycypacyjny sposób działania przedstawicieli różnych instytucji (publicznych i niepublicznych).

Wdrożone zasady powinny ułatwić przeprowadzanie zmian i je utrwalić na trzech poziomach: (a) u podopiecznych i ich dzieci, (b) w placówkach i wśród przedstawicieli kadr (zmiany instytucjonalno-

organizacyjne) oraz (c) w społeczności lokalnej. Zasady powinny zwiększyć trafność, odpowiedniość, skuteczność i efektywność działań pomocowych.

1. Etap pierwszy – przyjęcie do placówki

- Zgodnie z zasadami Stowarzyszenia MONAR przyjęcie podopiecznej do DSM odbywa się za zgodą kierownika placówki. Podopieczna może sama wystąpić o pomoc do DSM, być skierowana przez OPS miejsca pochodzenia lub może być przyjęta w trybie interwencyjnym. Po przyjęciu podopieczna zapoznaje się z regulaminem organizacyjnym placówki i podpisuje zgodę na przetwarzanie jej danych osobowych dla celów udzielenia pomocy. Podopieczna, bez względu na sposób przyjęcia, powinna być zgłoszona do dwóch ośrodków pomocy społecznej – OPS miejsca pochodzenia i OPS z terenu gminy, w której funkcjonuje DSM,
- OPS z terenu gminy funkcjonowania DSM, na wniosek OPS gminy pochodzenia lub samej podopiecznej DSM, przeprowadza wywiad środowiskowy ustalając sytuację życiową podopiecznej i jej dziecka/dzieci). Wywiad jest narzędziem diagnozy i oceny sytuacji podopiecznej na potrzeby OPS w miejscu jej pobytu i DSM. Wywiad jest też niezbędny dla uzyskania odpłatności gminy miejsca pochodzenia podopiecznej za umieszczenie jej wraz z dzieckiem/dziećmi w DSM. Wywiad środowiskowy jest podstawowym dokumentem, w którym ustala się formalnie sytuację podopiecznej, w tym jej oraz jej dziecka zasoby i potrzeby. To działanie powinno być zrealizowane w możliwie najszybszym czasie ze względu na potrzeby zdrowotne, socjalne, życiowe podopiecznej i dziecka a także uwarunkowania finansowe placówki.
- DSM wspólnie z podopieczną oraz OPS-ami (z terenu działania DSM oraz OPS z gminy pochodzenia podopiecznej) ustalają plan pomocy. Obecność OPS w tym działaniu jest niezbędna dla skuteczności pomocy – zabezpieczenia potrzeb podopiecznej, które są związane ze stanem zdrowia matki oraz dziecka, kwestią pomocy psychologicznej, terapeutycznej i uprawnieniami do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, w tym do skorzystania z pomocy finansowej OPS.

Zadania w ramach współpracy na w etapie przyjęcia

Zadania dla OPS (OPS miejsca pobytu podopiecznej i OPS (miejsca pochodzenia podopiecznej):

1. OPS miejsca pobytu podopiecznej: przeprowadzenie wywiadu środowiskowego z podopieczną – ustalenie sytuacji życiowej, najpilniejszych potrzeb, przesłanie wywiadu do OPS miejsca pochodzenia.
2. OPS miejsca pochodzenia podopiecznej: przekazanie do DSM oraz OPS miejsca pobytu podopiecznej wszystkich dostępnych ~~znanych~~ informacji dotyczących sytuacji życiowej podopiecznej. OPS finansuje pobyt podopiecznej w DSM, współpracuje przy ustalaniu planu pomocy i bierze aktywny udział w jego realizacji.

Zadania dla Domu Samotnej Matki (czas trwania ok. jednego miesiąca):

1. Przekazanie informacji do OPS miejsca pobytu podopiecznej o przyjęciu podopiecznej wraz z wnioskiem podopiecznej o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego.
2. Przeprowadzenie diagnozy problemowej dla matki i dziecka.

3. Współpraca z OPS (ew. innymi partnerami lokalnymi) przy ustalaniu planu pomocy dla podopiecznej i jej dziecka.
4. Tworzenie warunków dla poczucia bezpieczeństwa i wspólnoty w placówce.

2. Etap drugi – etap pobytu w DSM

Zadania na tym etapie są zróżnicowane ze względu na czas trwania pobytu podopiecznej i dziecka. Pobyty w placówce mogą być: krótkotrwałe lub długotrwałe.

Pobyt **krótkotrwały** – interwencyjny nie dłuższy niż 3 miesiące.

Pobyt **dłuższy** – do czasu usamodzielnienia, jednak nie dłużej niż 2 lata.

Pobyt krótki wiąże się z koniecznością natychmiastowego zapewnienia podopiecznej i jej dziecku bezpieczeństwa oraz ustalenia potrzeb jak również rodzaju oczekiwanej pomocy. Istotne jest, aby – bez względu na czas pobytu, a zwłaszcza w przypadku pobytu krótkotrwałego –opuszczenie placówki nie wiązała się z zagrożeniem bezpieczeństwa matki oraz dziecka. Placówka powinna wiedzieć dokąd udaje się podopieczna, a w sytuacji ucieczki z placówki czy też jej dyscyplinarnego opuszczenie należy poinformować o tym właściwy dla jej pochodzenia OPS lub Sąd Rodzinny.

Zadania współpracy w okresie pobytu podopiecznej w DSM:

Zadania dla Domu Samotnej Matki

- Tworzenie bezpiecznych warunków pobytu, zapewnienie schronienia, pożywienia odzyskiwania poczucia bezpieczeństwa podopiecznej i jej dziecku. Zapewnienie warunków do wejścia podopiecznej w społeczność placówki: działania integracyjne i udział w społecznościach terapeutycznych.
- Przeprowadzenie diagnozy problemowej podopiecznej i dziecka.
- Ustalenie z podopieczną planu pomocy, w tym pakietu działań pomocowych adresowanych do dziecka.
- Tworzenie warunków do aktywizacji społecznej i zawodowej podopiecznych.
- Tworzenie warunków do niwelowania zdiagnozowanych deficytów matki i dziecka .
- Organizowanie warunków do zdobywania i doskonalenia umiejętności rodzicielskich matek, w tym wychowania dzieci bez przemocy i w poszanowaniu ich praw.
- Utworzenie zespołu do opracowania planu pomocy w składzie: podopieczna, reprezentant DSM, reprezentant OPS właściwy miejsca pochodzenia, reprezentant OPS miejsca działania placówki.
- Zapewnienie dostępu do pomocy specjalistycznej podopiecznym – ofiarom przemocy podopiecznym oraz ich dzieciom.
- Monitorowanie realizacji planu pomocy matki i dziecka.

Zadania dla Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS miejsca pochodzenia oraz OPS miejsca działania DSM)

1. Udział reprezentanta OPS w zespole opracowującym plan pomocy podopiecznej i jej dziecka.
2. Udział przedstawiciela OPS w zespole monitorującym plan pomocy matce i dziecku.
3. Udostępnianie przez OPS i zarządzanie dobrami i usługami ustalonymi w ramach planu pomocy matce i dziecku, tj.: usługami asystenta rodziny, pomoc psychologiczna, grupa wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, terapia, zajęcia psychoedukacyjne.
4. Współpraca OPS z DSM oraz urzędem pracy w celu podniesienia kompetencji i umiejętności zawodowych oraz zatrudnienia podopiecznej.
5. Współpraca OPS z DSM w rozwiązaniu spraw lokalowych podopiecznej: pozyskania mieszkania z zasobów gminy (o ile jest do tego uprawniona), odzyskania prawa i możliwości zamieszkiwania w we własnym lokalu (o ile taki posiada).
6. Współpraca OPS z DSM w celu zaktywizowania innych partnerów lokalnych (np. organizacje pozarządowe, wolontariuszy, inne instytucje) na rzecz polepszenia sytuacji życiowej podopiecznej i jej usamodzielnienia.
7. Współpraca OPS z DSM w celu zaktywizowania partnerów lokalnych (np. organizacje pozarządowe, wolontariuszy, szkoła, przedszkole) na rzecz polepszenia sytuacji życiowej dziecka podopiecznej.

3. Etap opuszczenia placówki

Formy opuszczenia placówki przez podopieczną:

- usamodzielnienie,
- samowolna ucieczka z placówki,
- opuszczenie dyscyplinarne z powodu naruszenia zasad pobytu, regulaminu placówki,
- opuszczenie placówki ze względu na postanowienie OPS właściwego na pochodzenie podopiecznej o braku przesłanek do opłacania pobytu podopiecznej.

Zadania dla Domu Samotnej Matki

1. Pomoc usamodzielnianej podopiecznej w ustabilizowaniu jej sytuacji poza placówką (za jej zgodą oraz możliwościami DSM), m.in. pomoc w remoncie i wyposażeniu mieszkania, wsparcie w przewycięzaniu trudności życia codziennego.
2. W sytuacji nagłego opuszczenia placówki przez podopieczną natychmiastowe powiadomienie OPS właściwego ze względu na pochodzenie oraz OPS właściwego ze względu na miejscowość działania DSM.
3. W sytuacji dyscyplinarnego opuszczania placówki DSM zawiadamia OPS oraz Sądu Rodzinnego lub Policję o konieczności zabezpieczenia potrzeb dziecka - o ile zachodzą takie przesłanki i okoliczności.

4. Ustalenie możliwości innego miejsca pobytu podopiecznej – w porozumieniu z OPS gminy pochodzenia.

5. W sytuacji kiedy OPS ponoszący koszty pobytu podopiecznej ze względu na wysokość tych kosztów arbitralnie ustala inne miejsce pobytu dla podopiecznej i jej dziecka, DSM wspiera podopieczną w uzasadnieniu jej dalszego pobytu zgodnego z planem pomocy. Uzasadnienie jest oparte o diagnozę problemową, ustalony plan pomocy dla matki dziecka oraz opinię OPS miejsca funkcjonowania DSM.

Zadania dla Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS miejsca pochodzenia oraz OPS miejsca działania DSM)

1. Monitorowanie planu pomocy po opuszczeniu placówki w sytuacji usamodzielnienia się podopiecznej na terenie gminy funkcjonowania DSM. Wspieranie podopiecznej w razie potrzeby.

2. Sporządzenie przez OPS pisemnej opinii w sytuacji konieczności poparcia DSM w staraniach o kontynuowanie pobytu podopiecznej i finansowania tego pobytu przez OPS miejsca pochodzenia.

3. Współpraca z DSM przy zabezpieczeniu potrzeb dziecka w przypadku, gdy zachowania matki zagrażają życiu i bezpieczeństwu dziecka – naruszanie regulaminu pobytu w DSM, ucieczka, pozostawienie dziecka bez opieki.